

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

M megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Alsófehérmegye népoktatási állapota 1885/6. tanévben.

A tanköteles gyermekek száma volt az egész megye területén 6—12 éves fiu 10221, leány 8884, együtt 19105; 13—15 éves fiu 3849, leány 3197, együtt 7046; összesen 26151, — 462-vel több, mint a megelőző tanévben.

A tankötelesek közt volt vallás szerint: római katolikus 1431, gör. kath. 8978, gör. kel. 10954, helv. hitv. 3144, ág. hitv. 1008, unitárius 127, mőzeshitű 509; — nyelvre nézve: magyar 5168, német 986, román 19997. Megjegyezni kívánom, hogy a mőzeshitűek 30 német ajku kivételével a magyarok közé számítottak. Örvendetes gyarapodás mutatkozik a magyar tanköteleseknél, sőt csaknem az egész gyarapodás reájok esik; a 462 főnyi szaporodásból a magyarokra 426 (köztük a helv. hitvallásukra 371) a románokra 27 esik, a németeknél apadás van 7.

Az összes tankötelesek közül tényleg iskolába járt 15510, a tankötelesek 59.3%-a; nem járt 10641, a tankötelesek 40.7%-a.

Az iskolalátogatók száma az előző évihez képest apadást mutat 386-tal, mely körülménynek fő oka az, hogy 11 nagyobb részt igen népes községben az egész év folyán dühöngött diphteritis miatt igen csekély mérvű lehetett az iskolalátogatás.

Az iskolalátogatók közül elemi népiszkolába járt 7702 fiu, 5537 leány = 13239; ismétlő iskolába 929 fiu, 673 leány = 1602; polgári iskolába 36 fiu, 50 leány = 86; középtanodába 583 fiu. Összesen 9250 fiu, a fiu tankötelesek 65.7%-a; 6260 leány, a leány tankötelesek 51.8%-a.

Az iskolába nem járók közt volt 4820 fiu, a fiu tankötelesek 34.3%-a; 5821 leány, a leány tankötelesek 48.2%-a.

Az iskolába járók közt vallás szerint volt róm. kath. 1191, a róm. kath. tankötelesek 83.2%-a, gör. kath. 5312, a gör. kath. " 59.1 " gör. kel. 5236, a gör. kel. " 47.8 "

helv. hitv. 2339, a helv. hitv. tankötelesek 74.4%-a, ág. hitv. 949, az ág. hitv. " 94.1 " unitárius 81, az unitárius " 63.8 " mőzeshitv. 402, a mőzeshitv. " 79.0 "

nyelv szerint magyar 3978, a magyar " 77.0 " német 929, a német " 94.2 " román 10603, a román " 53.0 "

az előző évi számmal szemben a magyaroknál mutatkozik emelkedés 166, a németeknél apadás 6, a románoknál apadás 546.

A tanulók közül 8 hónapig s azon túl járt iskolába 8683; 8 hónapnál kevesebb ideig járt 6827; a tanuláshoz szükséges tankönyvekkel birt 11417, nem birt 4093.

A megye 181 önálló községe közül 169-ben volt 260 elemi népoktatási tanintézet, 3 község más szomszéd községhez volt csatolva, 9 községben nem volt sem iskola, sem iskolázás.

A lefolyt tanévben új iskolák keletkeztek: Kisenyeden állami vegyes, Tövisen állami fiu- és leányiskolák, Diódon és Muzsinán újra megnyitottak a több évig szünetelt gör. kel. iskolák, összesen 5. Megszűntek Gyulafehérvárt a lipóváni gör. katolikus iskola a gör. keletvel egyesülés folytán; Kisenyeden és Tövisen a helvét hitvallásuk által iskolák megnyitása folytán, Havasgyógy, Királypatak és Kisgyógygyógyon a gör. keleti iskolák tanítók nem kaphatása miatt, összesen 6; s így apadás mutatkozik az iskolák számánál 1.

A 260 iskola közül jelleg szerint volt állami 16 (+3), községi 2 (a nagyenyedi polgári fiu- és leányiskola), felekezeti 242, mégpedig róm. kath. 17, g. kath. 89 (—1), gör. kel. 90 (—1), helv. hitv. 31 (—2), ágostai 13, unitárius 1, mőzeshitű 1. Vegyes iskola volt 233, tisztán fiu 14, tisztán leány 13. Tannyelv szerint magyar volt 68, német 13, román 179. A nem magyar nyelvű iskolák közül a magyar nyelv eredménynyel tanított 69-ben, mégpedig 37 gör. kath., 24 gör. keleti és 8 ágostai hitv. iskolában. Az

előző évben csak 43 ily iskolában volt felmutatható némi eredmény.

Az iskolák közül saját házában volt 219, bérházban 41. A tantermek összes száma 323, melyek közül 3.5 méter szabályszerű magassággal birt 94, és egy-egy tanulóra legalább 1 □ méter térfogattal 135. Tanítói lakás volt 215. Az iskolák mellett volt 76 faiskola, 148 iskolakert, 106 tornázásra alkalmas udvartér.

Az iskolák taneszközei állottak 314 fekete írótabla, 14 szemléleti képgyűjtemény, 195 példány fali olvasó tábla, 135 számoló gép, 159 Magyarország, 24 Osztrák-magyar monarchia, 105 Európa, 45 ötföldrész, 20 Európán kívüli földrészek fali térképei, 108 földgömb, 123 természetrajzi, 29 természettani fali tábla, 15 természetrajzi, 10 természettani, 1 vegytani eszközgyűjtemény; 48 iskolai könyvtár, 17 iskolánál tornászati eszközök. Népkönyvtár volt 10 iskola mellett. — Iskolai takarékpénztár 3, a nagyenyedi polgári iskola, a marosújvári állami és gyulafehérvári mőzes hitű iskolánál.

A tanítók összes száma 307, közöttük képesített 218, nem képesített 89; rendes vagy azt helyettesítő 292, segéd 15; férfi 233, nő 24; a férfiak közt volt 29 tanítót helyettesítő lelkes. Az előző évben ugyanannyi tanító közül képesített volt 212, nem képesített 95. A 89 nem képesített tanító közül 54 a gör. keleti (összes szám 92), 22 a gör. kath. (összes szám 93), felekezeti közé tartozott.

Az iskolák között csak 1 tanítóval bíró volt 234, 2 tanítóval birt 16, 3-mal 5, 4-gyel 2, 5-tel 2, 8-csal 1. — Legalább 8 hónapig tartott a tanítás 119-ben (ezek közt 10-ig 39-ben), 8 hónapnál rövidebb ideig 141 iskolában.

Az iskolák jellege szerint a magyar nyelvet teljesen birta az állami, községi, helv. hitv., róm. kath., unit. és mőzes hitű iskolák mindenik (103) tanítóján kívül 47 gör. kath., 23 gör. kel., 7 ágostai hitű tanító; t ű r h e t ő e n 10 g. kath., 16 g. kel., 1 ág. h. tanító; keveset tudott 25

TÁRCZA.

Török dalok.

I.

„Jaz geldí“ . . .
— Achmed Fejzi. —

Nyár van, a rózsák kinyitlakt,
Zengnek a fülemilék;
A virágok illatoznak
Felbőltlen, tiszta az ég.

Nyájasan sűt le ránk a nap,
A mint együtt sétálunk
A fényes meleg sugarak
Üdvözlik boldogságunk.

Bánatot s but elfeledve
Mulatozunk kedvűnkre;
Szívünk kölesönös szerelme
Üdvöt hoz életünkre.

Nem törődöm a világgal,
Ha megölelsz, Zulimám;
Szívem tele boldogsággal
Ha szép ajkad mosolyg rám.

II.

„Irdi ine ardhíbi“ . . .
Tavaszi szellő lengedez,
Ambrailat terjed;
A boldogság évszaka ez,
Szűnkben öröm gerjed.

De a zord ősz előtűnik,
Elhervadt a virág;
Boldogságunk is megszűnik,
S setét lesz a világ.

Ifju korunkban vidámak,
S nagytorók vágyaink;
Ősz hajjal komorság támad,
S szőtoszlanak álmaink.
Fordította: Szöcs Géza.

Virághullás.

(Elmélkedés egy ifju lány halála felett).
— 1887. január 30. —

Elvégeztetett! . . .

Ha nem kétkedel az örökkévaló jóságában és bölcsességében, nyugodjál meg e szóra fájdalomtól elgyőrtött lélek! Próbáld keresni a vigasztalást abban a hitben, hogy ott, hol „a fénynek nincsen árnya“, ismét találkozol vele, ki most előtted fekszik halotti ruhában, élet-telenül! . . .

Oh jaj! Milyen sértő ez a hang most! . . .

Szemre könnyek fátyla borul, midőn rátekintesz a márványsima homlokra, melyen nem oly régen ott derengett még a szűziség hajnalpirja. Oh, most már csak az enyészet lehe lebben fölötte, lágyan csókdozva meg a göndör fűrtöket. Tagjaiddban megáll a vér, midőn látod az arcot, melyen ezelőtt még ott virult az élet rózsája. Most már csak a hervadás színe van ott, mely elhaloványította az ifju kor varázsának bimbófélesését. Szívedet megrendíti a lesújtó fájdalom, midőn nézed az ajkat, melyen elűmült már a szó büves csengése, melyen meg-

fagyott az utolsó mosolygás. A halál angyalának altató csókja lezárta e drága ajkat, oh örökre lezárta! . . .

Hol van a böles, ki most szívedbe tudná lopni a jövő élet vigasztaló hitét s ki tudná onnan tépni a kéltelkedést! . . .

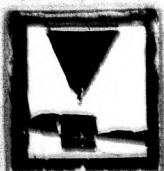
Ne vigasztaljátok a gyászolókat. Mikor ily nagy a vesztesség, mikor éget a vigasztalás. Hanem, ha tisztelni tudjátok az anya szent fájdalmát, hagyjátok, hogy sirassa meg megtört liliumát, — kedves gyermekét, és sirjatok együtt vele, hogy könnyebbülése legyen a részvét szívből eredt könnyei által! Es ne zavartok meg a szerető apa fájdalmas merengését, hogy gyermeke szép arczát szemlélve, higgye a hiteltlent: hogy ő nem halt meg, csak ifju kora mosolygó álmát alussza! . . .

Miért hervad el a rózsza, midőn még bimbója alig fakad? Miért gyilkolja meg a tavasz virágát egy nem várt zuzmorás hideg? Miért tépi szét könnyörtelenül az enyészet karja azt, mi a szívetek a remény, büszkeség és ábránd büvös légkörébe vonja?

Ime a nagy titok, imé az örök kétély egyik kutforrása! Azt mondják: Isten akarta így. Azt mondják: Isten böles. A szív azt mondja, hogy ha Isten böles, ezt nem akarhatta így. Hagyjuk ezt és ne kutassuk a gondviselés titkát! A „miért“ örökös kutatása az embert vezetheti a megőrlés felé éppen úgy, mint a teljes hitelenség felé . . .

Elment és többé vissza nem tér soha! Ez a megdöbbentő valóság, mely felett philosophálni nem lehet! Elment és többé vissza nem tér soha! . . .

Az a hely, hol az elköltözött gyakran tölté órát, az a hely, hol kedves hangszere billentyűinek nem egyszerű adta át ifju lelke ragyogó ábrándjait, az a hely tem-

g. kath., 22 gör. keleti, 6 ágostai tanító; éppen semmit sem tudott magyarul 11 gör. kath., 31 g. keleti, 5 ág. h. tanító. (Az előző évben 14, 41 és 8.) A tanítók összes számát tekintve jól tudott magyarul 180 (köztük magyar anyanyelvű 98), türhetően 27, kevésbé 53, nem tudott semmit 47 tanító. (Az előző évben 168, 22, 54 és 63.)

A tanítók közül az országos nyugdíjintézet tagja volt 115.

Az iskolák fenntartására fordított pénz és pénzértékű termények, szolgálmányok, helyiségek értéke stb. összesen 113921 frtot tett, 8277 frttal többet, mint az előző évben. Készpénz volt ez összegből 82588 frt.

Származott ezen fenntartási összeg 391940 frt értékű ingatlan vagyonnak jövedelméből 21501 frt, 94470 frt tőkepénz kamatjából 5840 frt, tandíjből 4853 frt, állami segélyből 29135 frt, községi segélyből 6900 frt, egyházi segélyből 39883 frt, egyes forrásokból 5809 forint.

A 391940 forint értékű ingatlan vagyonból 76461 frt esett a tulajdonképpeni iskolai és tanítói fekvők értékére; 315480 frtra a tantermek és tanítói lakások értéke számított.

Az államsegély összegének oly magasra emelkedését a m. kapudi állami iskola építésének ez évben kiutalt költségei (4144 frt), Tövisen egy alkalmas iskolaépület szerzése (5800 frt) és Kisyenyeden iskolaépület vétele és átalakítása (2600 forint) költségei okozták.

Az iskolák kiadása a következő tételek közt oszlott meg: rendes tanítók fizetésére 73977 forint, segédtanítók fizetésére 3185 forint — 77162 forint; fűtés-, tisztogatás-, javításokra 7227 frt, taneszközökre 1518 frt, szegény tanulóknak segélyezésére, jutalmakra 1086 frt, vásárlás, építkezés, tőkésítésre 15362 frt, egyes kiadásokra (melybe van számítva a tantermek béregyenértéke is) 11566 frt. Összesen 113921 frt.

A tanítói fizetések átlaga 251 frt 34 kr, az előző évi 242 forint 62 krral szemben, mégpedig az iskolák jellege szerint, nem tekintve a nagyenyedi polgári és az 1—1 izraelita és unitárius iskolát:

az állami iskoláknál 494 forint 54 krajczár,			
a róm. kath. „	338	„	48
az ág. hitű „	311	„	49
a helv. hitv. „	232	„	53
a g. kath. „	175	„	98
a g. kel. „	142	„	01

A 260 népiskolán kívül volt még a megyében két kisdédóvoda Nagyenyed és Gyulafehérvár városokban, 1 óvó, 1 óvónő és 2 dajkával. Látogatta e két óvodát 258 kisdéd. Évi

fenntartásuk került 2435 forintba; továbbá volt két alsó foku (ismétlő) iparos tanulók iskolája Nagyenyed és Gyulafehérvárt 3—3 tanfolyammal. 197 tanulóval: — és egy alsó foku magánkereskedelmi iskola Nagyenyeden két tanfolyammal, 9 tanulóval.

Gáspár János,
kir. tanfelügyelő.

Nehéz idők.

Budapest, febr. elején.

Hej, bizony nem ugrik olyan könnyedén a nyiretű a cigány keze alatt! — A lábak is, mintha fáradtak volnának, nem pattannak vissza esárdás-ütemre a padlóról. Az „Ihaj-csuhaj“ kiáltás szelidebben hangzik, vagy nem is hangzik. A ki mégis „szikkantóra“ fogja a dolgot, azt bátran ellenség elé lehet állítani, mert az el van keseredve.

Micsoda ez? Tünet? Mintha valami láthatatlan kód feküdt volna meg ezt a várost s benne minden eleven lelket. Léleketünk akadoz; a keblünket, mintha teher feküdné; izgatottan tekintünk erre-arra, mintha keresnünk valakit; vagy mintha félnünk valakitól.

Aztán az emberek szörnyen olvasnak. Nem könyveket! Hanem lapokat; azokban is a táviratok a börgézik. „Mi hír Berlinből? Pétervárról? Párisból?“ — No, meg hát hazulról? Mert itthon is valami sürgős-forgás van...

... Nehéz idők előszere...

A háború megszokott tárgya a beszédre s úgy magunkba szivtuk, mint valami kóros anyagot.

S ennek érzete nehezedik itt mindenkire. De hát lehet-e ezen esudálkozni?

A népfelkelésen sürgősen dolgoznak s a kinek kezébe, orra-füle, szeme-szája nem hiányzik, az mind végrendelezik, ha van miről.

Ilyen ez a keleti kérdés! Pedig de könnyű volna a megoldása! Ha pld. a római pápa a Szófiába teuné át székhelyét s átvenné a fejedelemség gondjait.

Es egy csapással megszüntetné a római bonyodalmakat, a pápa megszabadulna „örökös fogságából“ s Bulgáriát, mint „Szent Péter örökét“, a muszka nem irigyelhetné stb.

Minket pedig nem bántana a honvédelmi miniszter.

De van ezen kívül itt egyéb bajunk is. Az érdemes magistratussal esoda történt! Egy-két nap alatt elkészültek a csatornázási tervek, a melyek pedig ki tudja melyik legálább adhoc bizottság sötét sejtelméiben fedve penészedének. Es szóba került ismét a vízvezeték!

— Lehetetlenség! Boszorkányság! — mondják az avatatlankok.

Pedig csak egy erélyes miniszteri rendelet okozta a tanács felbredését. Persze, világság még nincs, de a ez él és kova meg van hozzá s a magistratus feje pompás tapló...

Lesz tehát csatornázásunk, vízvezetékünk ötven év múlva. Ez is szép. Mert elhuzódhatott volna akár 100 évig is. Ugy haladunk, hogy minden év ket tőt szá-

mit (Pátrában főorvos nyugalmazása a bizonyíték rá). Mi nekünk egy száz éveske? Egy jóravalló oláh asszony is leéli, ha az ura addig agyon nem veri.

Csak munkás családházak nem lesznek. Mert azt a közgyűlés leszavazta. A gyáros is házi ur? A munkás is házi ur? Talán éppen — kollegák? — Aztán üresen maradjon a sok pinczelakás, nedves odú, undok fészek?

... „A derék munkások saját érdekében“ — hozták meg az elutasító határozatot a házi urakból álló felfejű filiszterek.

Igy halad Budapest. Ez pedig farsangi komédiának s izetlen dolog, nem hogy komoly számba jöhetne.

Egy érdeme mégis van a mi tanácsunknak. Az, hogy a maga nemében — páratlan.

L. E.

LEVELEZÉS.

Magyarigen, 1887. február 1.

A magyarigeni temetkező egyesület saját pénztára javára, mult hó 30-án egy tarisznyás tánevizsgálatot rendezett, mely a legjobb kedvvel és szép számu közönséggel egész reggelig tartott.

A jövedelem, mint lennebb látható — tekintve a mostani nyomásztó pénzvizonyokat — a várakozáson felüli volt s ezt nagyban segítette elő az, hogy szerény egyesületünknek még mind vannak lelkes pártfogói.

Egy ily lelkes pártfogó a többek között országgyűlési képviselő nagyságos Lukács László ur, ki a magyarigeni polgárság iránti rokonszenvét, valamint több, ugy jelen alkalommal is kitüntetni kegyes volt, mit is nyilvánosságra hozni kedves kötelességünknek tartjuk.

Hanem hát a fénynek árnya is van s a mily örömmel emeljük ki az érdemet s nyújtjuk felé a hála koszoruját, ugy nem tehetjük, hogy fel ne említsük azt, hogy akadt oly egyén is, ki bár tagja az említett egyesületnek, mégis elkövetett — persze mindent suttymban, — hogy a tánevizsgálat megbuktassa s ezáltal az egyesületnek kárt szerezzen. Vállalata nem sikerült s ő megszégyentülve fuja meg a rükwárt marschot. — Spungyát rá!

Az összes bevétel volt 58 frt, kiadás 22 frt 50 kr, marad e szerint tiszta jövedelem 35 frt 50 kr. Mint távollevők jegyeiket megváltották: nagyságos Lukács László országgyűlési képviselő ur 10 frt, Demeter Sámuel ur 1 frt. Mint jelenlevők felülfizettek: Tyukodi Lajos 1 frt, Lukácsy Viktor 50 kr, Ilyés András örsvezető 50 kr, Englisch Károly 50 kr, Schasonberg 20 kr, Floreszku Miklós 50 kr, Mozes György 20 kr, Török Albert 10 kr.

Mely szives adományaikért fogadják az illetők a temetkező egyesület hálás köszönetét.

A temetkező egyesület nevében

Emrich Mihály,
pénztárnok.

Szöcs Lajos,
elnök.

A budapesti kereskedelmi muzeum érdekében.

Tekintetes Szerkesztőség!

Ezennel van szerencsém a Tekintetes Szerkesztőséggel tiszteletteljesen tudatni, hogy a budapesti kereskedelmi muzeum t. elnöksége idei 29. sz. a. kelt átiratá-

plom lesz a szülőkre nézve, kik nem tudják soha megtanulni a feledést!

Oda fog járni az édes anya, ha fájdalom imével akar könnyíteni. Oda fog járni az atya, ha a gondoktól menekülve beszélni akar azzal, ki nincsen itt többé s mégis oly közel marad hozzájuk örökre!...

Csak sirjatok ti, kik a megboldogultat gyászoljátok, csak sirassátok őt addig, míg az első napsugáron ellátogat hozzátok s lecsókolja ajkatokról a fájó panaszt, szemetekről letörli a könnyet. Es ekkor lopva fog a vigasz szivetekbe szállni s önként fog újra ébredni a hit, hogy az Isten, „ki sziveteket megsebezte, meg is tudja azt gyógyítani“, mert örök jószágú az Isten! Sz.

Művészet és szerelem.

— Beszély. —
(Folytatás.)

III. le v é l.

Pályamunkám diadalt aratott! Képzelted boldogságom, büszkeségem! Festményem a dicsőséget ábrázolja. Egy dicső, félisteni alak emelkedik a fellegek közé. Alant a földön a mindennapiság zagyva tömege, mely félig áhitattal, félig bálulattal tekint föl reá; felette s körülte fényes arcu édes anyákak, kik bájosan körüllebegik és hívják mind-mind magasabba a kéklő ég felé. Es ő emelkedik átszellemült kifejezéssel az eszmények tisztult világába, hol mindig derült az ég, hol minden azurkék, hol minden szellemi, fenséges. Mestereim egyhangulag elfogadják művemet; pályatársaim — igen természetesen, irigységök sугallatára hallgatva — csak az egyik kis angyal pirosló orczáscskájában láttak eredetisé-

get s a mint szokták mondani elcsépeit modorukban, — „eleven kifejezést“; mintha nem magában a fölfogásban s az ihletett gondolatban volna az igazi eredetiség. De hiszen pályatársaim nagy része is csak mindennapi fő, kinek finomabb ítélőtehetsége nincsen s így természetes, hogy nagyszabásu festményemnek is egyik jelentéktelen mindennapi arcu alakjában találja meg érdemét.

En pedig szeretném ezt az unyalt kitörülmi művemből. Csodálatosan hasonlít unokahugod, Emilia arczához, ki most beteges anyjával itt időz. S akár mint dicséred kedvesnek, szellemesnek, sőt eszményi szépségnek unokahugodat, angyalomnak nem válik dicséretére, hogy hozzá a megszólamlásig hasonlít. Igaz, hogy kedvteléssel dolgoztam körvonalaín, de mióta társaim csak ezt az alakot találják érdemesnek festményemben a figyelmesebb meglekintésre, azóta bánom, hogy eszembe is jutott arczát szentséges alakjaim közé festeni, mert abban a pillanatban én is csak ugy nem tudtam felemelkedni a mindennapiság köréből, mint ő s mint legtöbben a világban.

Nevezz bár különöznek, nem bánom; hanem a mióta e felfedezésre jöttem, nem tudom, kire haragudjam inkább: az angyalra, kit olyanak teremtettem, mint Emilia, vagy Emiliára, kit az Isten teremtetett olyannak, milyen az én angyalom. Meglehet, hogy neveltetésem körülményei tették különözéző, hogy — a mint irod — csecsemő-koromban elvesztém anyám; s hogy apám e vesztésőgn s később anyagi csapásain elbusulva magát, rendkívül zárkózott és rideg lön; s hogy a komor környezet gyermeki szivemen mély nyomokat hagyott: elég, hogy néha-néha én magam is érzem különözégemet s

nem éppen kellemes egy érzés, mondhatom. Csak az vigasztal, hogy a lángelmék is rendesen különöznek.

Megbizásodnak, hogy Emiliákat föl fölkeressem, mindazáltal igyekszem a magam módja szerint eleget tenni. De megvallom, nem éppen szivesen. Különösen fölfedezésem óta éppen nem szivesen. A hányszor látom Emiliát, mindannyiszor eszembe jut az én angyalom; aztán pályatársaim itélete; mire fölvaltva majd méltatlanság érzete, majd megretés, majd valami kétegylopódzik szivembe. Vége felhőtlen lelkesedésemmek. Látod még másokat az ördög kísért, — nekem angyal rabolja el édes álmaimat!

IV. le v é l.

A mióta nem váltottunk levelet, lelkem világa óriási forradalomon ment keresztül. Valami nagyon elérzékenyített s lelkiismeretemet fölrazá nyugalmából; és valami nagyon lehangolt, sőt lankadtá, csüggetteggé tette lelkesülésem egykori, fűcsattogó szárnyait.

Oh, ha láttál volna, midőn Emilia ajkairól hallanom kelle, hogy minden eddigi boldogságomat egyedül néked köszönhettem; ha látál volna, mint rezgi át szivemet a hálás szeretetnek még nem érzett elérzékenyülése, midőn megtudtam, hogy te, kinek jószágos szavait oly durván szoktam volt kigunyolni, jövedelmed felét rám szántad, az apám neve alatt vágyaim fényes útjára segítél, — te, ki már egykor halálos betegségekben szerető anya gondos ápolásával enyhítéd vala szenvedéseimet: oh, ha látad volna ekkor, mint török meg büszke barátod, mint lágyul el önző, hideg szive s mint lopódzik szemébe a megbánás és hála égető könnyecskéje!

Nem ismert érzések, nem ismert melegség járta át meg át megindult szivemet, mint egykor Pál apostolt,

val nevezett s ó f e h é r rostorda- Sz tere képviselő mint terhes kesztőség s bizalommal kiállítását a havában me Ebből tetes Szerkes lése mellett datni, hogy lehető felvil és a szükség ket stb. m deni.

Végre időről-időre ményeimnek mával e köz veskedjék. Ezek ismételtlen sába ajánlva

Kolozs

„Cale DCCLXXXI „hivatalos szivességéből és hivatalos részletesség meister Má ben „Thadd „Joannes C az engedély ban, tiszta nyos nyom hátul a két

A gró a szokásos melyben fel — Így akk 71 éves, neje 33 év király 50 é szág király porosz kirá éves, — IV

A na planeták, h pontosan f pünköst má feljegyzése társra való forint, mag

kinek szem attól a pill

Eppen hullt reám sem tartana mat tartani dőt, mert n teremő mű lehetek. Én szeresen fáj gudom ser

Inkább ményemben a többi es

én tévesen és munka n

dém, hogy den feltűn agyamban Bocsás töled a keg pártfogásod Bizom most hagyje ret idegen gamra, had jon rám az met. Ha é mázsányi h utat vág m hát magam

val nevezett muzeum mezőgazdasági csoportjainak A l- s ó f e h é r. Besztercezenaszód-, Kisküküllő-, Kolozs-, Ma- rostorda-, Szolnokdoboka- és Tordaaranyosmegyék terüle- tére képviselőjéül nevezett ki, mely épp oly megtisztelő, mint terhes megbízásra bátor vagyok a Tekintetes Szer- kesztőség szives támogatását annyival is inkább teljes bizalommal kérni, mert a hazai gyűjtemények állandó kiállítását a muzeum t. igazgatósága már f. évi május havában megnyitni kívánja.

Ebből folyólag teljes tisztelettel kérem fel a Tekin- tetes Szerkesztőséget, sziveskedjék jelen kinevezésem köz- lése mellett az érdeklődő t. gazdaközönsséggel azt is tu- datni, hogy a muzeumot és kiállítást, illetőleg minden lehető felvilágosítással teljes készséggel fogok szolgálni és a szükséges szabályzatokat, körleveleket, bejelentő ive- ket stb. mindenkinek kívánatra bérmentesen megkül- deni.

Végre felkérem a Tekintetes Szerkesztőséget, hogy időről-időre a muzeum ügyében szükségessé váló közle- ményeimnek tért nyitni s ekként a sajtó elismert hatal- mával a közhasznú intézmény érdekeit előmozdítani szí- veskedjék.

Ezek után az általam képviselt ügyet és magamat ismétlenül a Tekintetes Szerkesztőség szives támogatá- sába ajánlva,

kiváló tisztelettel maradok

Kolozsvárt, 1887. február 2-án.

alázatos szolgálja

Gamauf Vilmos,

kir. tanácsos, az erdélyi g. e. titkára.

CSARNOK.

Ez előtt száz évvel.

„Calendarium maius titolare pro anno Dom. DCLXXXIX“ czimvel egy sok tekintetben érdekes „hivatalos czimtar“ került kezünkbe t. Bíró Miklós ur szivességéből, mely az erdélyi részeken volt tisztviselők és hivatalos személyzetének beosztását és neveit kellő részletességgel tárja elénk. E könyvet Szebenben Hoch- meister Márton adta ki 1789-ben, miután 1788-ban Bécs- ben „Thaddeus L. B. a Reishach aulae caucellarius“ és „Joannes Cloos consil. et referendarius“ aláírással erre az engedélyt megkapta volna. Erős papíron, 8-ad rétalak- ban, tiszta és élég változatos betűkkel van kiállítva, ara- nyos nyomású vörös kemény kötéssel ellátva, — elől- hátul a kétfejt sással, mely begyén Erdély eziméret tartja.

A gróf Bánffy György gubernatornak ajánlott könyv a szokásos időszámítással kezdődik „a mundi creatione“, melyben fel van sorolva az akkori uralkodók életkora is. — Igy akkor II. József császár 47 éves, VI. Pius pápa 71 éves, — Mária Antonia XVI. Lajos francia király neje 33 éves, XVI. Lajos 34 éves, — III. György angol király 50 éves, — a még el nem enyészett Lengyelor- szág királya „Stanislaus August“ 56 éves, — II. Vilmos porosz király 47 éves, — II. Katalin orosz czáróné 59 éves, — IV. Achmet török császár 64 éves volt.

A naptári részben részletes időjósítás, az uralkodó planeták, holdváltozások, a nap és hold kelte s nyugta pontosan fel van jegyezve. A husvét április 12-re, — pünköst május 31-re esett. A nap és holdfogyatkozások feljegyzése s az évszakok jellemzése után a pénzátszá- mításra való táblázatokat ad, melyben a „máriás“ „rhénes forint, magyar forint, körmöczi és külföldi aranyok értéke

kinek szemét mennyei fény vakítá el s érezte, hogy attól a pillanattól fogva egész lénye más, mint az előtt.

Éppen csak levedel kellett még! Villámcsapásként hullt reám, a mit abból megtudtam: hogy mestereim sem tartanak olyanok, milyennek én szeretném maga- mat tartani; hogy ők sem jósolnak nekem fényes jöven- dőt, mert nem lángész, csak talantum vagyok; hogy nem teremtő művész, csak tehetséges műkedvelő, vagy tanító lehetek. Én és tanító! Fáj, nagyon fáj tőled s még két- szeresen fáj, hogy read a hallottak után jóformán hara- gudnom sem szabad.

Inkább megadom magamat s elismerem, hogy fest- ményemben az egyetlen sikerült alak az a kis angyal s a többi csak rideg tanulmány-adta lelketlen forma; s hogy én tévesen itéltem, midőn a részletekre fordított fáradság és munka nagysága szerint becsültem alakjaimat; fele- dém, hogy az ihlettség könnyen és gyorsan teremt, min- den feltűnő zaj nélkül: de nem ismerhetem el azt, hogy agyamban nem a teremtő szellem forrongna.

Bocsáss meg barátom, többé el nem fogadhatom tőled a kegyes pártfogást, miután nem bizol abban, hogy pártfogásodnak kívánt sikere legyen.

Bizom én magamban; mert biznom kell! S így most hagyjatok magamra, hogy ne vádoljon a lelkiismeret idegen kegyadomány elvesztésével. Hagyjatok ma- gamra, hadd induljak meg a saját lábamon. Hadd zudul- jon rám az élet nehéz gondja, hogy tegyem próbára erő- met. Ha ég bennem az olthatlan szent láng, kitér az mázsányi hamu alól is, ha buzog bennem az örök forrás, utat vág magának az Álpok sziklája között is. Hagyjatok hát magamra!

(Folytatása következik.)

s számszámítása nem felvéve. Erre a postajárások részletes kimutatása következik pl. Szebenből és Bécsből Konstan- tinápolyba, — Szebenből Bécsbe, Beszterczére, Brassóba, Gyulafehérvárra és Kolozsvárra.

Majd a vásárok jegyzéke jön s ebből, a mi me- gyénket illeti, kijegyezzük, hogy Januárban Kuty- falván, Enyeden és Tövisen, — Márcziusban: Alamorán, — Áprilban: M.-Ujvárt, Gyulafehérvárt, — Májusban: Vizaknán, N.-Enyeden, — Junius- ban: Monorán, Alvinczen, Juliusban: Vizaknán, Szeptemberben: Alamorán, Vizaknán, Fehér- várt, — Októberben: N.-Enyeden, Monorán, — Novemberben: Kutyfalván, Alvinczen voltak vá- sárok. — Hogy ezen jegyzék hiányosan volt összeállítva, abból is gondolom, hogy pl. Abrudbánya nem fordul elő. Ezután következik a „Schematismus dicasteriarum et officialiorum magni principatus Transsylvaniae pro 1789.“ — és pedig 4 részre osztva. Az első a politikai, a második a bírósági, a harmadik az iskolai, negyedik az egyházi beosztást tartalmazza.

Abban az időben Bécsben volt a legfőbb forum: „az udvari cancellaria“, melynek feje erdői gróf Pálffy Károly, alkanczellár pedig székhelyi Majláth József és gróf Teleky Sámuel volt. Erdély nagytejedelemség lévén, udvari méltóságai is voltak e révén, — persze nagyobb- részt, betöltetlenül; azonban losonci gróf Bánffy Farkas főlovászmesteri, gróf Kemény Farkas a főpinczesteri, — gróf Bethlen Pál a főajtónálló, — Zeyk Dániel az udvarmesteri, Rosenfeld János a pohárnoki és uzoni Béli Mihály az ajtónálló tiszteket viselték egyéb titulus- saik mellett.

A főispáni székek közül a hunyadmegyei, három- széki és udvarhelyszéki üres volt. — Alsófehérmegyének br. Kemény Simon, kir. táblai alelnök, Szebenmegyének gróf Kemény Farkas, Küküllőmegyének gróf Bethlen Sándor, Fogarasnak Bruckenthal Mihály, Tordamegyének gróf Kálnoky Lajos, Kolozsok gróf Csáky János, belső Szolnoknak gróf Teleky Ádám, közép Szolnoknak gróf Kornis Zsigmond voltak főispánjai.

A Szebenben székelő gubernium volt az ország terü- letén a legfőbb politikai hatóság. — Gubernator gróf Bánffy György, — gubernialis vicepreses gróf Révai Pé- ter, — consiliariusok: gróf Eszterházy János, gr. Bethlen Sándor, gr. Teleky Lajos, gr. Bethlen József, Beischlag Ignác, Fichtel János Honorius, reichensteini Müller Fe- rencz, Ritter János György, Martony József canonok, Szegedi József, Leithner József és Soterius János Mihály voltak. Fiskalisdirektor hilibi Gál József, — főpostaigaz- gató Martini Leopold volt, ki 50 postahivatal felett in- tézkedett. Megyénkben: Fehérvárt és Enyeden volt posta, itt Cseh, amott Karaszok volt a postamester. Ugy- látszik a fiskális dologba nem ártottak bele a magyar emberek, így pl. a főinspektor dominus Matheus Aug- ustinus Hauenschild volt; — s a főbkek között egyedül Máriaffy Lajos nevét találom s pl. a miriszlói só depót főnök Mozes Antonius Oberndorffer volt.

Áttérve a megyékre, érdekesnek tartom feljegyezni, hogy Szebenmegye alispánja magyar ember: sarkadi Türi András kir. tanácsos volt, járási tisztviselői között is több magyart találunk, így a vizaknai járásban Türi Dániel és Bölgödi Ferencz, — a csóri járásban Zudor József és Andrae Sámuel vannak feljegyezve.

Megyénk tisztviselői következők voltak:

Alispán: Homoródszentpáli Szentpály Elek királyi tanácsos; — segéd vagy helyettes: gróf Mikes Zsigmond, — főpénztárnok: Pávai Vajna Ferencz, — főjegyző: Marienburg György, — aljegyző: Veres Tádé, — reges- trator: Sárpataki György, — irnokok: Csernyiantzky Já- nos és Prentits Ferencz, — ügyész: Kovács Sigmund, — mérnök: Ehrensberg Tiberius, — orvos: Vásárhelyi Sám- uel, — sebészek: Mester Mózes és Moltch Ferencz voltak. Kerületi főbírák: berivoi Boér József és jankafalvi Csató Ferencz, — királyi adópénztárosok: árközi Nagy Sigmund és borberezi Gillyen János, — járási bírák és bírtosok pedig következők voltak:

A csombordi járásban Komáromi Sándor és Szóts Péter, a m.-ujvári járásban Fogarasi Sámuel és Gerendi Sámuel, az ozdi járásban Fosztó Ferencz és Tarsaly Miklós, szentbenedeki járásban Bardócz Lajos és Veress Bálint, balázsfalvi járásban Antos György és Szigeti Ist- ván, esanádi járásban Szalánczy Zsigmond és Vásárhelyi Pál, kisenyedi járásban Zilahy István és Csató Sámuel, pókafalvi járásban Szentpáli László és Rátoni Elek, ódál- lyai járásban Szentpályi Ferencz és Bálint János, alvinczi járásban Zilahy Gábor és fogarasi Pap Miklós, sárdi já- rásban Jesenczy Dániel és Kovács Bálint, tövisi járás- ban Kocsis József és Sárpataki István, offenbányai járás- ban Császár György és Récei József, zalathnai járásban Enyedi Efraim és Harsányi György, abrudbányai járás- ban Kiss János és Gothard János, nagyarányosi járásban Bisztrai György és László János, nagyenyedi járásban Borsos Márton és Harsányi Ferencz.

Amint tudjuk, József császár volt az első, ki köz- igazgatási téren is nagyobb reformokat akart létesíteni, nem sokat tekintve az ősi alkotmányra és jogrendszerre. — A főispánok felsorolásánál bizonyára feltűnt, hogy ne-

hány megye nem lett megemlítve. József császár ugyanis Erdélyt 3 kerületre: a szebenire, kolozsvárra és fogara- sira osztotta, melynek élén egy-egy királyi biztos — re- gius commissarius — állott. A s z e b e n i kerület kir. biztosa gróf Kemény Farkas főpohárnokmester — supre- mus pincernarum magister, — egyszersmind Fejér, Hun- yad és Küküllőmegyék administratoros volt. Ezen ke- rülethez tartoztak Szeben-, Alsófehér-, Hunyad-, Küküllő- megyék és Marosvásárhely város. Felsőfejér-, Kisküküllő-, Zarándmegyék, Marosközék nem léteztek. A k o l o z s- v á r i kerület kir. biztosa gróf Teleky Ádám, egyszers- mind Kolos-, Torda- és Felsőszolnok administratora volt. Ide tartoztak Kolos-, belső Szolnok-, közép Szolnok- és Tordamegyék. Beszterce- és Naszódvidék, Aranyosszék területe be volt osztva az egyes megyékbe. A f o g a r a s i kerület kir. biztosa Bruckenthal Mihály volt, egyszersmind Udvarhely és Háromszék administratora. Ide voltak be- osztva Fogaras-, Udvarhely- és Háromszék megyék, — Csíkszék és Brassóvidék s a volt sok kis szászszékek be voltak osztva. Ezen intézkedés is teljesen bizonyítja, mennyivel megelőzte József császár korát; — s mily nagy lelkierő kellett ahhoz, hogy mint annyi más jónak gondolt alkotását, ugy ezt is halálos ágyán egy tollvonás- sal megsemmisítve, a régi szerinte czélszerűtlen intéz- ményeknek adjon helyet.

(Folytatása következik.)

VEGYES HIREK.

— **Felkérjük** tisztelt barátainkat és leve- lezőinket, h o g y m i n d a z o n egyleti gyüle- sekről, hangversenyekről és táncvigalmakról, va- lamint minden oly eseményről, mely körük társa- dalmát érdekli, — minket tudósítani sziveskedje- nek, hogy lapunk lehető hű naplója lehessen me- gyénk életének.

— **Nekrológ.** Megyénk és városunk egyik köztisz- teletben álló családját deési Török Dániel és neje kadi- cesfalvi Török Kornéliát mély gyász érte, melyről a köve- tkező gyászjelentés szól: deési Török Dániel és neje ka- diesfalvi Török Kornélia a maguk és leányuk Gyöngyike, valamint a közelebbi és távolabbi rokonok s jó barátok nevében mély fájdalommal jelentik, hogy forrón szeretett kedves leányuk Z e l m i r a életének 22-ik tavaszán, hosszas szenvedés után, folyó hó 30-án déli 12 órakor jobb létre szenderült. A mélyen súlytott szülők egy an- gyali jóságú gyermeket, a testvér egy az önfeláldozásig hű testvért, a rokonok és jó barátok egy nemesen sze- rető, fennkölt lelket vesztettek benne. Egy drága lélek minden gazdagsága koporsóba már! Az oly nemesen érző szív kihűlt! A tudomány szomjas lélek egy maga- sabb régióba költözött! Az eddig oly boldog kis család- nak fájdalma véghetetlen s ma már egyetlen vigasza: a hit és enyhülete: a fájó könnyhullatás, — azért — a kit eléggé megsiratnia nem lehet! A drága halott por- részei folyó évi február hó 2-án délután 3 órakor fognak a háznál tartandó rövid ima után a helybeli ev. ref. sirkertbe örök nyugalomra tétetni. Legyen emléke áldott! Nyugalma csendes! Nagyenyed, 1887. január hó 30-án. — Mi, a kik közelebbről ismertük és tanultuk szeretni a kedves ifju lányt, tudjuk csak eléggé felfogni ama nagy veszteséget, mely korai halálával családját sujtotta. Kevés oly inposáns temetés volt Enyeden, mint ezé a fiatal hölgyé, méltó volt hozzá... ki mig élt, mindenütt ott volt, hol a szép és nemes eszméknek hódolni és jö- tékony czéleket előmozdítani kellett!... A vártalan vesz- teséget nemesak közszeretben álló családja, hanem társadalmi életünk is mélyen érzi... A magán életben kevesen voltak olyanok, a kik őt egész valójában ismer- ték... és még kevesebben a kik megértették... De barátai — kik előtt az ő szép lelke egész gazdaságát föltárta — fájón fogják nélkülözni kedves társaságát, mely annyi meglepő szellemet és nőies szeretetreméltóságot egyesített magában. — Koporsója föltűt dr. Bartók György ev. ref. lelkész mondott szép és megható gyászimát s azután megindult a menet a Bethlen-főiskolai ifjusági zenekar gyászindulójával a temetőbe. A temetésen képviselve volt városunk összes előkelősége és polgársága, a helyben állomásozó mindkét honvédszászlóalj tisztikara s a Bethlen-főiskola ifjusága. A sok szép koszorút négy lovas halottas kocsii vitte — a halottat pedig kegyeletből a főiskola ifjusága felváltva. Koszorukat küldöttek: „A bánatos szülők — feledhetetlen jó Zelmájoknak!“ „Egyet- len kedves testvérenek — Gyöngyike!“ Az elhunyt ro- konai és barátai közül Ujvári István és neje, — „A jó Zelmának! Pista és Rózsika“. Létei Domokos és neje, — „A jó Zelmának! Etelka és Domokos“. Kovács Ferencz csendőrfőhadnagy és neje, — „Zelmának! Erzsike és Feri“. Vajna Károly és neje, — „Feledhetetlen jó Zel- máknak! Poldin és Károly“. Továbbá egy hortensia ko- szorút Folyóvichné, Bocznó, özv. Szörtséyné stb. — A sirnái bucsut vettünk mindnyájan a kedves halottól s a theotogiai dalkar egy szép gyászadal után elengedtük őt örök utjára!... Legyen álma zavartalan, emléke örökké áldott!... Szülői, testvére s mi, a kiket itt hagyott — találjunk megnyugvást Isten akaratában!... — x.

— Az alsófehérmegyei kultur-bálra vonatkozólag irhatjuk, hogy a 83 tagu rendezőség fokozott tevékenységgel munkálkodik a bál sikerének biztosítására. Az eddigi kilátások a legszebb reményekre jogosítanak. — Bálszervezői sikerült megnyerni mélt. báró Kemény Kalmán főispán és özv. dr. Donogány Jakabné ő nagyságait, kiknek — valamint a bál védnökeinek: — székigróf Teleky Gusztáv és zeykfalvi Zeyk József ő méltóságainak országoszerző tisztelt egyéniségük ő magukban is a bál látogatottságát biztosítják. — Ezernél több meghívó küldetett szét s a mutatkozó rendkívüli nagy érdeklődés folytán, a rendezőség intézkedett, hogy a nagyszámúnak ígérkező közönség kényelmes befogadására a bálterem összes mellékhelyiségei rendelkezésre álljanak.

Az E. M. K. E. nagyenyedi báljában, a mint halljuk, a nőközönség bájos tagjainak nagy része, sőt a férfiak is honi kelméből készült öltönyben készül megjelenni. — a mi kétszeres haszonnal fog járni egy a közönségre, mert a hazában benumaráló pénzért jobb és tartósabb öltönyt vesz, — mint a hazai gyárosoknak, kiknek nem kell a hazán kívül szereznit a fogyasztó közönséget. Ajánljuk követésre e jó példát.

— Az E. M. K. E. javára Budapesten rendezett bál, melynek lady patronesse gróf Berehboldné volt, fényesen sikerült, 1200 forint jövedelmezvén az egyeletnek.

— A megyei állandó választmány f. hó 8-án gyűlést tart. — A közgyűlési érdekes tárgyakat fogja előkészíteni.

— Az adózó község figyelmébe. — Nagyenyed város adóhivatala egy általa kibocsátott „Felhívás”-ban figyelmezteti az adózó közönséget, hogy egy a mult évi, valamint a folyó 1887. év I. negyedére eső adó, hadmentességi díj és egyéb kincstári tartozásainak befizetését folyó évi február hó 15-ig el ne mulaszták, illetve fizessék be, mert különben az 1888. évi XLIV. törvczík 54. §. értelmében ellenök a végrehajtás foganatba fog vétetni.

— A népfelkelésre vonatkozó rendeletek már ki lettek adva. E szerint az ország 92 népfelkelési járásra osztatik, a honvédségi szervezettel kapcsolatosan. Az összehírást az 1864-től bezárólag 1850-ig született mindazon férfiakra kiterjed, kik sem a póttartalék, sem a honvédség nyilvántartásában nem állanak; továbbá a betöltött 42 életévig mindazokra, kik védkötelezettségük betöltése után, 1886. végéig a hadseregből, vagy a honvédségből elbocsátattak. Külön iratnak össze a katonailag képzettek és a ki nem képzettek; ez utóbbiak összehírása egyelőre csak a 37 évesekig terjed ki. — A népfelkelők feladata: a helyőrségi rendes csapatokat felváltani, a haza földjét védeni, a határokat őrizni; e czélra kizárólag a katonailag képzetteket fogják alkalmazni. A népfelkelők egészségtük ki szükség esetén a hadsereget és honvédséget, ha azok póttartaléka elégséges nem lenne. E végre is a katonailag kiképzettek vételeinek igénybe és pedig népfelkelési kötelezettségük 2 éven át. Végül a népfelkelők sorából vétetnek a kézművesek, egészségügyi személyzet, sütők, molnárak és munkások. Összesen 184 gyalog zászlóalj és 40 huszárszázad állítatik fel. A tiszteket a népfelkelés felhívása után ő felsége — a honvédelmi miniszter előterjesztésére — nevezi ki a volt tisztek és szolgálatra alkalmas polgári egyének és altisztek közül.

— A nagyenyedi kiségitő takarékpénztár ez után a betevőknek azt az előnyt nyújtja, miszerint a kamatozást minden hó 1-től és 15-től fogja számítani. Így azok, kiknek legalább egy hónapig nélkülözhető pénzezekejük van, nem kénytelenek kamatozás nélkül bevertetni. A vidéki pénzügyezetek között legtöbb kamatos ez intézet ad s a 100 frtig menő összegeket bármikor könnyen fel lehet venni. — Az egylet f. hó 6-án tartja közgyűlését, mely ismét érdekesen fogja bizonyítani, hogy pontos szigorú kezelés mellett 10 év alatt hová fejlődtek vagyoni ügyei.

— A nagyenyedi ref. egyházközség képviselete e folyó 1887-ik évre megállított költség előirányzatába havi szegények segélyezésére 100 forint vett fel. Ezen összeg kiosztása közelebről fog megtörténni.

— Véglegesítés. A vallás és közoktatás ügyi m. kir. miniszter ur Tóth Amália tövisi állami elemi iskolai rendes tanítónőt jelen állásában végleg megerősítette.

— Égés Csekelakán. Bellovári István csekelaki birtokost és ugyan odavaló körjegyzőt folyó évi január 9-re virradólag súlyos anyagi veszteség érte. Ugyanis éjjeli 12 óra körül egyik nagy istállója minden valószínűség szerint szándékos gyújtás következtében kigyullt, ettől tüzet kapott a másik istállója is s mindkettő földig leégett. Cseléd egy sem volt honn, a falusiak is mély álomba voltak merülve s így a mentés nehéz munkáját csak a család tagjai végezték, a mennyire bírták. A kisebbik istállóban elhelyezett állatokat nagy nehezen sikerült kimenteni, de a nagyobbikban levő állatok 3 bornyu kivételével egytől-egyik odapusztultak. Odaégett 8 darab jármás ökör, 7 db tehén, 5 db ló és egy öszvér, összesen 21 db nagy állat. Mikor a falusiak a tűzveszélyt észrevették s az égés színhelyére megérkeztek, már mindennek vége volt s így Bellovárit a még nagyobb károsodástól csak az isteni gondviselés védelmezte meg a teljes szélesend által. A szenvedett kár 2000 frtnál magy-

sabb összegre becsülhető. Biztosítva nem volt semmi. Ezen eset annyival elszomorítóbb, mivel egy olyan előretörő, kifogástalan jellemű megyei birtokos társunkon esett meg, ki jelentékeny kiterjedésű birtokát vasszorgalommal maga szerezte s kiről még kevésbé jó emberei sem mondhatnak semmi rosszat. Br. Kemény Géza saját erdejéből díj nélkül akkora mennyiségű fát bocsátott már az égést követő napon a Bellovári rendelkezése alá, mennyiből a megmaradt marhák részére egy ideiglenes istállót lehetett emelni, a falusiak pedig a fabeszállítását és az árusítást szintén díj nélkül végezték.

— Vettük a következő gyászjelentést. Özvegy Karánsebesi Sebesi Györgyné, született Szilágyi Czézi, maga és gyermekei: Aladár, István, György, Bertta és Andor, valamint anyósa özvegy Szilágyi Zsigmondné szül. Benkő Borbára, az elhunytak testvérei: Sebesi Ádám és családja, Bebesi Ferenc, a néhai testvérének gyermekei: Sebesi Árpád, Lenke férjhezett Juhász Izidor ev. ref. lelkész és Gizella, egy közeli és távoli rokonok, jó barátok nevében fájdalommal szíven tudatja a jó férj, apa és testvérnek Karánsebesi Sebesi György Alsófehérmegyei marosújvári járás Nagylak, M.-Káptalan és Marosújvár községek körjegyzője, megyei bizottsági tagnak folyó hó 4-én reggeli 6 órakor, munkás életének 47-ik, házasságának 19-ik évében rövid szenvedés után történt kimúlását. — Kídült a háznak oszlopa, melynek támasza ő vala. — Aláhullott a kéz, mely egész életén át munkára kész vala. Hült tetemei folyó hó 6-án délután 3 órakor fognak örök nyugalomra helyeztetni. Emléke legyen áldott! Nagylakon, 1887. február 6-án.

— Gyermekbál. A nagyenyedi szegény tanulókat segélyező kör által f. hó 12-én jövő szombaton tartandó jótékony czélú gyermekbál este 7 órakor kezdődik. Amint értesültünk ezen bálra sokan készülnek s így az sikerültnek ígérkezik. A kik tévedésből ezen bálra meghívót nem kaptak, szíveskedjenek evégett t. Wokál ur könyvkereskedésében levő ivre nevűket feljegyezni.

KÖZGAZDASÁG.

Hogyan szereshetünk jó gazdasági (természetes vagy magas törzsi) gyümölcsfa-alannak valót?*

Készen van a faiskola helye, a kerítés, be vannak szervezve a szükséges eszközök, be van osztva a faiskola területe, a talaj elő van készítve s majdnem rajongva a szépért, nemesért és hasznosért, olló és kés után nyulnánk... De van még egy egész évünk közben, mert nincs még jó és alkalmas alannunk, pedig jó alap nélkül nem lenne állandó az épület, melyet tervezünk a nagy természet szépségeinek emelésére, az élet kellemessé tételére, (ki ne gyönyörködneék egy jól rendezett gyümölcsösben?)

Jó gazdasági (magas törzsi) alannak valót 2 módon nyerhetünk:

a) Magvakat gyűjtünk és elvetjük (ültetjük).

b) Az erdőről vagy pedig termőfáink alól nagy fáradsággal és gondossággal szedjük ki azokat.

a) Alannak valók előállításához az erdőből bő gyümölcstermő évben a vadalma és váczer (vadvörte) gyümölcsöt éréskor — mikor már jól hull a fáról — összedzük és fakalapással (bunkó) összetörjük egy váliban, azután kiterítjük gyékényre az egész törmeléklet, hogy szikkadjon meg egy kissé, majd egy sodrony (drót) rostán átostáljuk s így a gyümölcs húsos részétől a jó érett magvak külön választatnak; még a jól kiválasztott magvakat tiszta vízben is jól megmossuk és tenyereink között dörzsölve, a magvakon levő mészgát jól lemoszuk, mert ez a mész okozza gyakran a magvak megfuladását.

Ezek után a mag a vetésre készen volna, mert minden olyan növény magvát, mely nálunk ősidőktől diszlik, tehát mintegy a klímánk alatt született, akkor kell a természet redje szerint elvetni, mikor gyümölcse jól megérett így az alma- és körtemagot is.

Miután itt minden munkánkra jól kell ügyelnünk, hogy biztos sikert érjünk el, nézzük meg hogyan vetjük el a magot helyesen. A két részre osztott faiskolában a lány magvaknak szánt oldalon az előkészített magonezós ágyásba egymástól 1—1 lábnyi (30 cm.) sortávolságra elvetjük, circa egy és fél hüvelyk (4 cm.) mély árkocskákba.

De mielőtt az előre jól elkészített, egyenletes széles árkocskákba egymástól 2—2 ujnyi távolságra az alma- és körtemagvakat behintetünk, előbb egy arra alkalmas edényben $\frac{1}{2}$ rész oltott meszet, $\frac{1}{2}$ rész rostált fahamut és $\frac{1}{2}$ rész rostált homokot jól összekeverünk kevés vízzel és ezen keverékbe az alma- és körtemagot előbb együtt jól összekeverve***) behintjük. Itt minden egyes magra az előbbi keverékből annyi tapad, hogy 2—3 akkora lesz, mint valóságban.

* Mutatvány De z s ő Miklós „Tanító a faiskolában” czi mű, saját alalt levő munkájából.

**) Alma- és körtemag jól összekeverendő, mert sokkal épebb magonezokat nyertünk, mintha alma és körte külön lenne vetve, mivel a körte magonezokat egy penészfaj pusztítja, egy a ragya is, mig keverten e bántalmak a körtemagonezokat nem érik. 1886. nyáran K. Monostoron a g. tanintézet kertjében Ritter főkartész és tanár észlelte és tett figyelmessé, hol 40—50000 magonezál is több volt és a különbséget kirívóan lehetett látni. Ezen eljárásnál még előny lehet az is, hogy a körte karógyökere mélyebb részben táplálkozik, mint a kevésbé mély gyökerezésű almamagonez.

Ny. Wokál János gyorssajtóján Nagyenyeden.

Most ezen külön vált gömböskéket, — melyekben az egyes magvak ülnek — elvetjük. A mész és hamukeverék az egérnek nem tetszik, azokivül még jó trágya is lesz belőle. Elvetés után az egyes árkocskákat jó kerti földdel vagy a hol van jó erdei, vagy pedig compost földdel jól betakarjuk s kissé, hogy levegő ne igen maradjon benn, megnyomkodjuk, így a teli eső és hólló ott beszűremkedik és jó mélyen nedves lesz a talaj.

A magvetést néhol mohával szalmával is takarják, de ez káros is lehet, mivel a káros rovaroknak védőhely lesz tőle. Jobb e helyett tuskés ágakat tenni felül, hogy a tyukok ki ne kaparják a magvakat.

Sok helyen kökény-, vadrozsa- és tuskés akácágakat fektetnek a magvak közé elvetéskor más helyen pedig a boróka, fenyő és más hegyes levelű fenyő ágacskaikat vagy leveleit rakják a magvak közé, mert ezek a pusztító egér orrát szurkálják és így a magvak védve lesznek.

A hol hosszú ősz van, ott lehet a magvetéssel novemberig is várni, addig a magvakat száraz és szellős, de nem meleg helyen egy vázban zacskóba felfüggesztve jól eltarthatjuk, mosás után azonban kissé a magvakat meg kell szárítani s úgy eltenni.

Egész faiskolában nyáron által a magonezós ágyás a legtisztább tartandó a gyomoktól és az egyágu kis gereblyefoggal a sorok köze minden alkalommal fölporhauytandó, valahányszor csak száraz vagy felserepesedett a föld felszínre. A jó folyóvizet vagy pedig a napon legalább 48 óráig állott kut- és forrásvizet kimélni nem kell: de okvetlenül az öntöző rózsáján át öntözünk mindig és pedig este a naplemente után, mert reggeli öntözéskor a víz nem szűremkedik el elég hamar s a talaj felszínre igen könnyen eserepesedik, mi által a küllég elzáratik a gyökerektől. (Folyt. köv.)

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY

SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 4317—1586.

tkvi

Árverési hirdetmény.

A n.-enyedi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Bürger Márton végrehajtatónak Nyisztor Istina hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 44 frt 52 kr tökéletesítés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári kir. törvényszék a nagyenyedi kir. járásbíróság területén levő Benedek község határában fekvő 127. szám telekkönyvben A+ 1—4. rendszám alatt felvett ingatlanok és tartozékaikra az árveréset 432 frtban ezenem megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1887. évi február hó 17-ik napján délelőtt 10 órakor Benedek község határában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 43 frt 50 kr készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagyenyeden, 1886. október 26-án.

A nagyenyedi kir. járásbíróság, mint tkvi hatóságtól.

Sz. 5035—1886.

tkvi

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a nagyenyedi ev. ref. Bethlen-faiskola végrehajtatónak, Fuchs Dávid és Csernik Rózalia végrehajtást szenvedő elleni 600 frt tökéletesítés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a nagyenyedi 613. sz. tkjvben A+ 1. rsz. alatt belse telekre az árveréset 1400 frtban ezenem megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1887. évi márczius hó 4-ik napján délelőtt 9 órakor a telekkönyvi iroda helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, a Bethlen faiskola kivételével készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. 1-ik 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagyenyeden, 1886. november 20-án.

A nagyenyedi kir. járásbíróság, mint tkvi hatóságtól.

Sz. 16—1887.

Hirdetmény.

Bérbe adó bolthelyiség!

A Nagyenyedi ref. egyház tulajdonát képező várkerületi u. n. Pethő-féle bolthelyiség a lakrészel együtt, e folyó 1887. évi ápril 24-től kezdődőleg egy esetleg több évre bérbe adó. Értekezhetni felőle ngos id. Gáspár János egyházi főgondnokkal. Ha a szabad kézbel bérbe adás nem sikerül, a nyilvános árverés folyó évi márczius 1-én d. u. 3 órakor fog megtartatni a várbeli ref. kántortanítói szálláson.

Nagyenyed, 1887. január 26.

1—3

Az egyházi előljáróság.

Nagyenyeden a várszeg-utczában
413 sz. a ház

eladó.

Értekezhetni Lócsey Lajos urnál
Nagyenyeden.